

aan: de raad
datum: 11 februari 2025
onderwerp: Rapportage IPSOS
van: het college
openbaar: ja
registratienr.: D/2025/706351
aantal bijlage(n): 1

RAADSMEMO

Rapportage Ipsos onderzoek 'Inwonersonderzoek naar de leefomgeving in de regio IJmond' – meting 2024

In opdracht van de provincie Noord-Holland voert het onderzoeksbureau Ipsos sinds 2021 jaarlijks een inwonersonderzoek uit. Bijgevoegd vindt u het rapport "Inwonersonderzoek naar de leefomgeving in regio IJmond – meting 2024". Het onderzoek is uitgevoerd in het najaar van 2024. Met het onderzoek wordt gemonitord hoe inwoners de leefomgeving in de IJmond ervaren. De monitor haalt een breed beeld op bij inwoners uit de IJmond, over hoe zij hun leefomgeving ervaren, de rol en aanpak van de overheid, informatievoorziening en Tata Steel. Dit is de 5e peiling (sinds de eerste in 2021) en de eerste meting vanuit de nieuwe reeks zoals aangekondigd in het geactualiseerde Programma Tata Steel 2024-2030: *Een gezondere en veilige IJmond door een schoner en duurzamer Tata Steel*¹.

Het RIVM heeft in 2023 een grote studie verricht naar "De Bijdrage van Tata Steel Nederland aan Gezondheidsrisico's van Omwonenden en de Kwaliteit van hun Leefomgeving"². Uit deze Proof-of-Concept studie bleek dat naast de route via luchtkwaliteit, de blootstelling via hinder een belangrijke route is met impact op gezondheid. Met deze 5e peiling geven we invulling aan de bevinding vanuit het RIVM onderzoek om hinder meer en beter te monitoren. Daarvoor is aansluiting gezocht bij de periodieke (vierjaarlijkse) GGD Gezondheidsmonitor. Zo is de vragenlijst uitgebreid voor geluid, geur en grofstof door niet alleen naar de frequentie maar ook naar de mate van hinder te vragen, en ook is het onderdeel slaapverstoring toegevoegd.

Belangrijkste uitkomsten

De uitkomsten van dit onderzoek zijn in lijn met de eerdere onderzoeksperiodes.

Algemeen beeld

Het woongenot in de IJmond is hoog en vrijwel gelijk aan het landelijk gemiddelde. Maar de zorgen over de veiligheid van de leefomgeving voor de gezondheid zijn in de regio IJmond significant groter dan in de rest van Nederland. Inwoners van de IJmond maken zich vooral zorgen door de industrie in hun buurt. Ze ervaren vaak hinder, die soms hevig is. Dit leidt bij een tiende van hen tot ernstige slaapverstoring. Hoewel inwoners bekend zijn met de aanpak van de negatieve effecten van Tata Steel door gemeenten, is er weinig vertrouwen in de aanpak en de overheidsinstanties zelf. Wel is er onder de helft van de inwoners vertrouwen in een duurzame toekomst voor Tata Steel.

Ten aanzien van de leefomgeving

¹ <https://velsen.raadsinformatie.nl/modules/5/Collegeberichten/911596>

² <https://www.rivm.nl/publicaties/bijdrage-van-tata-steel-nederland-aan-gezondheidsrisicos-van-omwonenden-en-kwaliteit>

Het woongenot is nog steeds hoog in de IJmond. Inwoners beoordelen hun woongenot met een 7,4 (landelijk: 7,6). Net als bij vorige metingen ziet driekwart zichzelf niet binnen een jaar verhuizen uit de regio.

Beoordeling per gemeente	Score
Beverwijk	7,0
Heemskerk	8,2
Velsen	7,2
IJmond	7,4
Landelijk gemiddelde	7,6

Wel maken vier op de tien inwoners zich zorgen over de invloed van hun leefomgeving op hun gezondheid. Landelijk maakt 15 procent zich hier zorgen over. In de IJmond speelt dit dus veel meer dan in de rest van Nederland.

Hinder van stof is gedaald (35% dagelijks/wekelijks hinder), echter is geluidsoverlast gestegen: 45 procent ervaart dit dagelijks/wekelijks, waarvan 15 procent ernstige geluidsoverlast heeft. Bijna 1 op de tien inwoners die stof-, geluid- of geuroverlast ervaren, heeft last van ernstige slaapverstoring.

Ten aanzien van de rol van de overheid en informatievoorziening

De bekendheid en tevredenheid over de aanpak van de negatieve effecten van Tata Steel zijn constant. Als het gaat om zorg voor de leefomgeving, hebben inwoners van de IJmond vooral vertrouwen in de gemeente en de GGD. Inwoners verwachten sterker optreden tegen vervuilende bedrijven als Tata Steel.

Negen op de tien bewoners is bekend met de aanpak van de negatieve effecten van Tata Steel door de provincie en de gemeenten. Deze aanpak wordt met een 5,9 net voldoende beoordeeld. Inwoners gebruiken met name regionale kranten voor informatie over hun leefomgeving.

Ten aanzien van Tata Steel

De helft van de inwoners van de IJmond (51%) heeft vertrouwen in een duurzame toekomst voor Tata Steel. Ten opzichte van het eerste meetjaar 2021, vinden meer inwoners dat Tata Steel zich genoeg inzet voor verduurzaming en dat de media-aandacht overdreven is.

Bewoners die klachten hebben, melden die meestal niet. Ze hebben het idee dat er niets mee wordt gedaan. Wie wel een melding doet, doet dat vaak bij de gemeente of bij Tata Steel. Men is niet altijd tevreden over de afhandeling van de klacht.

Overigens is de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) het aanspreekpunt in de IJmond voor klachten over Tata Steel (en andere grote bedrijven in de regio). Via de webapplicatie "Meldpunt overlast Tata Steel"³ kunnen klachten eenvoudig worden gemeld.

Verschillen tussen de gemeenten

Inwoners van Heemskerk oordelen positiever over hun leefomgeving dan inwoners van Beverwijk en Velsen. Net als in voorgaande metingen is het woongenot hoger en de hinder lager in Heemskerk.

³ <https://gisviewer.odnzkg.nl/tatasteel/>

Ook is het vertrouwen in de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in de gemeente Heemskerk gestegen. Inwoners van Heemskerk hebben meer vertrouwen in overheidsinstanties.

Als gevolg van ondervonden hinder hebben inwoners van Beverwijk het vaakst last van slaapverstoring. In Velsen zijn bewoners het minst tevreden over de aanpak. In het gebied direct rondom Tata Steel maken inwoners zich vaker zorgen over de leefomgeving en ervaren inwoners vaker overlast. Daarnaast hebben ze vaker klachten over Tata Steel en minder vaak vertrouwen in overheidsinstanties. Vertrouwen in overheidsinstanties ligt hier ook lager dan in andere gebieden.

Reactie van de IJmondcolleges

Wij nemen met belangstelling kennis van het rapport. Wij vinden het belangrijk te weten wat de mening van onze inwoners is over Tata Steel en de gezondheid en ervaren hinder in hun leefomgeving. Ook in dit vijfde rapport zien we dat inwoners van de IJmond nog steeds positief zijn over het woongenot in hun gemeente. Wij zien echter ook dat de zorgen over de gezondheidsrisico's blijven bestaan. Het is duidelijk dat we voortvarend moeten blijven werken aan een gezondere en veilige leefomgeving in de IJmond.

Samen met de provincie Noord-Holland, de omgevingsdiensten, de GGD Kennemerland en de Rijksoverheid zetten wij ons in om het Programma Tata Steel 2024-2030 uit te voeren. Daarnaast gaan we door met het verbeteren van de leefomgeving en gezondheid in de IJmond, onder andere via het Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2021-2025.

Het rapport laat zien dat de helft van onze inwoners vertrouwen heeft in een duurzame toekomst voor Tata Steel. Wij maken ons als IJmondcolleges echter grote zorgen over de voortgang van de transitie van het bedrijf. Als belangrijke speler in de Nederlandse maakindustrie en werkgever in onze regio is het van groot belang dat Tata Steel in staat wordt gesteld om een duurzame transitie te realiseren. Er is vaart nodig bij het maken van maatwerkafspraken met Tata Steel, en bij het werken aan een brede duurzame transitie en daarmee een nieuw toekomstperspectief voor de IJmond. Wij hopen dat de lopende onderhandelingen tussen het Rijk en Tata Steel over het maken van maatwerkafspraken nu echt snel leiden tot concrete resultaten. Zodat de leefomgeving in de IJmond gezonder wordt en de vervuiling en hinder zo snel mogelijk verminderen.

Bijlage:
Rapport IPSOS (D/2025/706426)